

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ
ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติ
เครื่องดนตรีไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

LEARNING MANAGEMENT MODEL DEVELOPMENT THROUGH
PRACTICAL SKILL TEACHING MODEL AND DEMONSTRATIVE
TEACHING METHOD FOR ENHANCING THE CAPACITY IN THAI
MUSICAL INSTRUMENTS PRACTICE FOR STUDENTS IN GRADE 8

¹พัทธรินทร์ หล้าชม

¹Puttarin Lamchom

โรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย

Nonthaburi Wittayalai

puttarin3418@gmail.com

Received: July 24, 2023; Revised: August 12, 2023; Accepted: August 31, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยใช้ วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา ออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 4 ขึ้น ประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรี ไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ใน

¹ผู้อำนวยการ, โรงเรียนนันทบุรีวิทยาลัย ตำบลอ้อมเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.32) และผลการตรวจคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.38) 2. นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย หลังเรียน ($\bar{X} = 32.80$, S.D. = 1.95) ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน $\bar{X} = 15.49$, S.D. = 3.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบเปิด การสอนแบบสาธิต การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop an open learning management model (Open Approach) combined with a demonstration teaching method to enhance the ability to perform Thai music; For students in Mathayomsuksa 2 and 2) to study the effectiveness of the use of the open Approach development model combined with the demonstration teaching method for enhancing the ability to practice Thai music for students in Mathayomsuksa 2. The researcher used the research method in the form of research and development with details of the research method in 4 steps as follows: 1. Research: R1 and Analysis: A 2. Development: D1 Design and Development: D&D 3. Implementation and 4. Development (D2): Evaluation. The results of the study were as follows: 1. Evaluation results for the appropriateness of the open learning management model (Open Approach) in conjunction with the demonstration teaching method to enhance the ability to practice Thai music. For Mathayomsuksa 2 students, the overall pattern consistency was at the highest level ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.32) and the results of the quality assessment of the learning management plan were appropriate at the highest level. ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.38). 2. The students had the ability to practice Thai music after learning ($\bar{X} = 32.80$, S.D. = 1.95) with an open learning management model (Open Approach) combined with a demonstration teaching method to enhance their ability. practice Thai music for Mathayomsuksa 2 students, it was higher than before ($\bar{X} = 15.49$, S.D. = 3.37) at the .01 level of significance. 3. The students had their opinions on the open learning management model (Open Approach) in conjunction with the demonstration teaching method to enhance the ability to practice Thai musical

instruments. For students in Mattayom Suksa 2, the overall level was at a very agreeable level ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60).

Keyword: Open Approach, Demonstration teaching, practice of Thai musical instruments

บทนำ

การศึกษาดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีของนักเรียน โดยระบุตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทางดนตรีทั้งในด้านทำนอง จังหวะ ตลอดจนบทเพลงสั้น ๆ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในลักษณะการศึกษาดนตรีทั่วไปในระบบการศึกษา ยังมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ดนตรีอย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ นัทธี เชียงชนะ (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีของนักเรียนให้เกิดอย่างเป็นรูปธรรม

การส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรดำเนินการบนพื้นฐานของระเบียบวิธีตามขนบปฏิบัติของดนตรีไทย ทั้งด้านกระบวนการส่งเสริมและด้านเนื้อหาของการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ซึ่งมีการสั่งสม สืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีไทย และจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสรุปเป็นข้อความรู้ที่ชัดเจน (Explicit knowledge) (ศุภวิทย์ พลายน้อย, 2549) โดยการเรียนรู้ดนตรีไทย ได้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการเรียนรู้ศิลปะเป็นสาระที่กำหนดให้เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 - 4 เพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และมีศักยภาพในการคิด และการทำงาน มีจุดประสงค์เฉพาะที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า สามารถแสดงออกตามความถนัดและความสามารถอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ให้เด็กได้มีโอกาสสร้างสรรค์ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีผลต่อสุขภาพชีวิตมนุษย์ ศิลปะช่วยพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่ การปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกในคุณค่าของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งนำศิลปะมาประยุกต์ ให้เกิดคุณค่าและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนันทบุรี ในรายวิชาดนตรีของผู้วิจัย พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนยังขาดทักษะพื้นฐาน โดยนักเรียนปฏิบัติตามครูผู้สอนได้ แต่ขาดความคล่องแคล่ว ในด้านความรู้ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรีไทย นอกจากนี้ จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระดนตรี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ไม่ค่อยมีความสนใจในการทำกิจกรรมในขณะที่ครูผู้สอนทำการสาธิต ขาด

ความถูกต้องขาดความแม่นยำ รวมถึงนักเรียนมีพื้นฐานทางด้านดนตรีไทยที่ต่างกัน (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2 พฤศจิกายน 2563) อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ สามารถทำได้หลากหลายวิธีโดยทั่วไปมักจะใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย และการสอนแบบสาธิตเป็นหลัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสอนโดยทั่วไปทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดความเอาใจใส่ในการเรียนทำให้การเรียนวิชาดนตรีไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การจัดการเรียนการสอนของครูนั้น มีรูปแบบหรือเทคนิควิธีที่หลากหลายที่ครูผู้สอนสามารถเลือกนำไปปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้หรือ แม่แบบบริบทของโรงเรียนนั้นๆ ซึ่งการที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนออกมาดีครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและที่สำคัญที่ขาดไม่ได้คือเทคนิคหรือ รูปแบบการสอนที่จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยผู้สอนต้องมองเห็นถึงปัญหาที่ผ่านมานำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกรูปแบบการสอน เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับหลายปัจจัยในการจัดการเรียนรู้

จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการเรียนวิชาดนตรีจะมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ รวมไปถึงการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์เกิดจินตนาการที่กว้างไกล ส่วนแนวคิดในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้รับการยอมรับและมีการส่งเสริมมาโดยตลอด โดยวารี ธีระจิตร (2547 อ้างถึงใน สุรรัตน์ เนียมสอาด, 2541) ได้กล่าวถึงวิธีสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นวิธีการที่ครูมีบทบาทน้อยลง แต่จะเพิ่มบทบาทให้นักเรียนมากขึ้น ครูจะเป็นผู้คอยยอมรับการแสดงออกของนักเรียน นักเรียนจะเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ จากการทำางานร่วมกันได้ และขณะเดียวกันก็มีโอกาสประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง Joyce and Weil (มงคล เสนามนตรี, 2542) ที่ให้ความเห็นว่า ไม่มีวิธีสอนใดที่สร้างขึ้นมาแล้วเหมาะกับการเรียนทุกแบบอีกทั้งนักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 24 ในข้อที่ 1 ที่ได้กล่าวไว้ แล้วควรใช้วิธีสอนหลายๆ แบบเพื่อสนองความ ต้องการความสนใจจะทำให้นักเรียนไม่เกิดความ เบื่อหน่ายและยังทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method) โดยการที่ครูหรือนักเรียนคนใดคนหนึ่ง แสดงบางสิ่งบางอย่างให้นักเรียนดูหรือให้เพื่อน ๆ ดูอาจเป็นการแสดง การใช้เครื่องมือ แสดงให้เห็นกระบวนการวิธีการกลวิธี หรือการทดลองที่การสอนวิธีนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถทำในสิ่งนั้นได้ถูกต้อง และยังเป็นการสอนให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการสังเกต และถือว่าเป็นการได้ประสบการณ์ตรงวิธีหนึ่ง วิธีสอนแบบสาธิตจึงเป็นการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เพราะผู้สอนเป็นผู้วางแผนดำเนินการและลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมบ้างเล็กน้อย วิธีสอนแบบนี้ จึงเหมาะสำหรับจุดประสงค์การสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น วิชาพลศึกษา ศิลปะ ศึกษาศาสตร์ ศึกษาดุสสาหกรรมศิลป์ วิชาในกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ เป็นต้น (ทิศนา ขัมมณี, 2547) โดยงานวิจัยของสุมาลี ทองคำ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนท่ารำ

นาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทย
พาณิชย์การ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่าง มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตทำให้นักศึกษามีการพัฒนา
ทักษะการปฏิบัติทำรำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผน ทำรำนานาฏศิลป์ไทย โดยคะแนนหลังเรียน
สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน นอกจากนี้ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อาทิตยา พันธุ์เสถียร (2561) ทำการศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ โดยรูปแบบการสอนแบบสาธิตกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เรื่องฟ้อน ขอ
ขมาโขงวารีมหานทีสีตีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมี
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 83.33 ส่วนด้านทักษะการปฏิบัติ/ทำรำ มีคะแนน
เฉลี่ยร้อยละ 77.08 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน
การปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา
ทางการเรียนของนักเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนดนตรีไทย รวมทั้งได้รับความรู้
และพัฒนาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมดนตรีไทย โดยคาดว่าจะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ
เปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติ
เครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น จะสามารถช่วยให้ผู้เรียน
ได้รับความรู้ทางการปฏิบัติดนตรีไทย มีทักษะอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับ
วิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open
Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรี
ไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and
Development: R&D) และการขยายผล (Moment) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4
ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis:

A)

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สาระดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ จุดหมายของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

2. สัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้สาระดนตรี ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 คน เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนการปฏิบัติดนตรีไทย ปัญหาการจัดการเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้เนื้อหา/ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผลในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D)

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) และวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) และวิธีการสอนแบบสาธิต สาระสำคัญของแนวคิด มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

3. ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) และวิธีการสอนแบบสาธิต ตามองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

4. จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. นำร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสมเหตุสมผลและความเหมาะสม โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group)

6. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามให้มีคุณภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้อีกครั้งเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการเรียนรู้

7. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้

8. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับข้อมูล การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สำหรับผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Implementation)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 13 ห้อง รวมทั้งสิ้น 525 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนนนทบุรีวิทยาลัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 35 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มด้วยวิธีการจับสลาก

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นไว้ใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยมาทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียน
2. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียน
4. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้
5. ศึกษาข้อมูลจากการที่ให้นักเรียนเขียนบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล (Development (D2): Evaluation)

วิธีดำเนินการ

1. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการประเมินประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้าง

ความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยนำผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาความเหมาะสมตามองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบจากการนำไปจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่

1. ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 5) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงความรู้หรือข้อมูลใหม่ให้เข้ากับบริบทพื้นฐานของนักเรียน และธรรมชาติของวิชาโดยวิธีการสาธิต การสร้างความสนใจหรือสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมตรงกับความสนใจของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากการได้ลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การแสดงความคิดเห็นอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้เรียนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวัตถุประสงค์ในครั้งนี้ คือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค วิธีสอนต่าง ๆ ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลมาจากหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Motivation) มีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยมีแนวทางในการปฏิบัติคือ ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้ โดยใช้คำถามกระตุ้นความคิด ภาพ สัญลักษณ์ เกม สื่อ ICT หรือสื่ออื่น ๆ ที่กระตุ้นความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (Research) ขั้นตอนนี้ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของนักเรียนออกมาหาข้อสรุปและเหตุผลที่ได้คำตอบมาอย่างนี้ เพราะอะไรไม่มีวิธีการอย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นสาธิต (Demonstration) ขั้นดำเนินการสอนร่วมกับการสาธิตตามขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้โดยการสาธิตการใช้สื่อประกอบการสาธิต และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนระหว่างทำการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน (Lesson Discussion) หลังจากให้นักเรียนได้คำตอบพร้อมกับเหตุผลแนวคิดและวิธีหาคำตอบแล้วก็นำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้เพื่อนได้รับทราบถึงวิธีการคิดซึ่งในขั้นนี้ครูสามารถที่จะประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้และครูยังสามารถที่จะรู้ว่านักเรียนคนใดที่ยังไม่เข้าใจครูสามารถให้คำแนะนำได้ในทันที

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล (Conclusion and Evaluation) ขั้นตอนที่หลังจากการสาธิตแล้ว ผู้สอนควรให้ผู้เรียนรายงานสิ่งที่ได้สังเกตเห็นแลกเปลี่ยนกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม ผู้สอนควรเตรียมคำถามไว้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดด้วย ผู้เรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดที่แต่ละคนได้รับจากการสาธิตของครู และร่วมกันสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

องค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. วัดความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยจากแบบทดสอบวัดความสามารถความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย
2. วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากแบบสอบถามความพึงพอใจและแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้

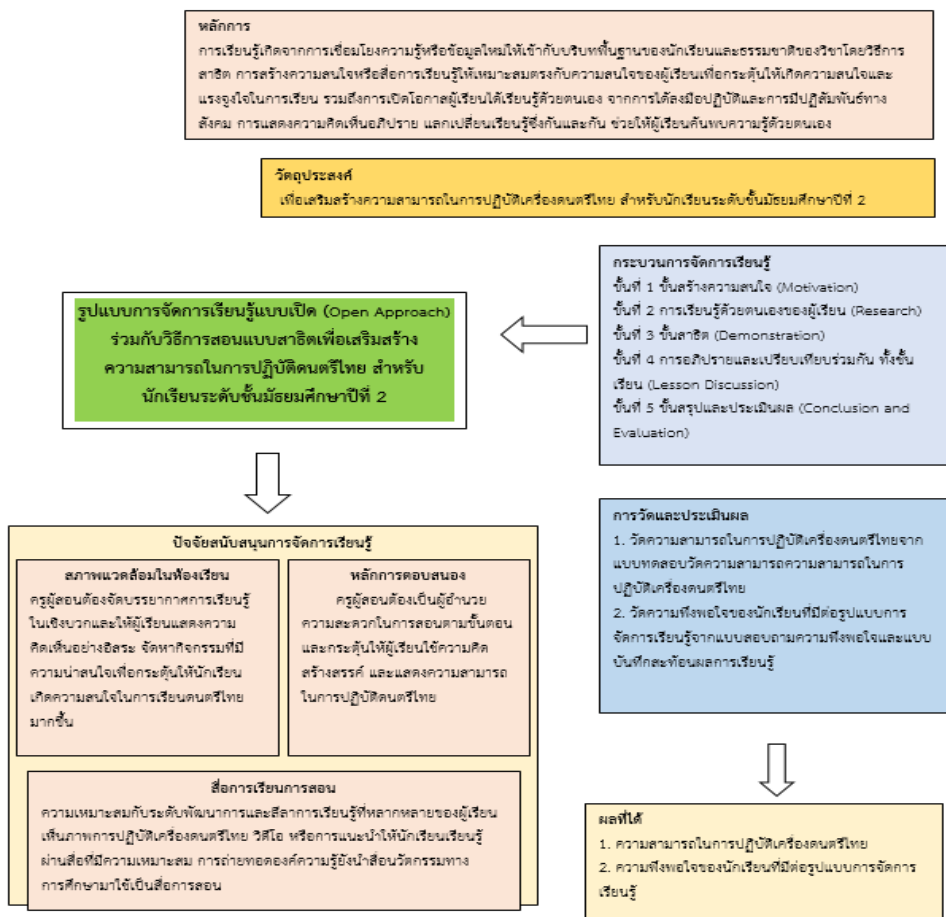
องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวกและให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นอกจากนี้ควรจัดหากิจกรรมที่มีความน่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนดนตรีไทยมากขึ้น

2. หลักการตอบสนอง การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ครูผู้สอนต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการสอนตามขั้นตอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ และแสดงความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย

3. สื่อการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน โดยสื่อส่วนใหญ่ควรเป็นสื่อที่แสดงให้เห็นภาพการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย วิดีโอ หรือการแนะนำให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านสื่อที่มีความเหมาะสม

จากองค์ประกอบข้างต้น แสดงเป็นแผนภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสอดคล้องของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.32) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.38) สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 1 คะแนนความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
35	40	15.49	3.37	32.80	1.95

จากตารางที่ 1 สรุปว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย หลังเรียน ($\bar{X} = 32.80$, S.D. = 1.95) ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.49$, S.D. = 3.37) ตารางข้างต้นแสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย ที่ประกอบด้วย ขนบธรรมเนียมปฏิบัติของดนตรีไทย รูปแบบการบรรเลงดนตรีไทย โน้ตเพลงดนตรีไทย หลักการปฏิบัติดนตรีไทย: ระนาดเอก และรูปแบบและเทคนิคการขับร้องเพลงไทย

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	จำนวน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	35	40	15.49	3.37	-38.917**	.000
หลังเรียน	35	40	32.80	1.95		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย หลังเรียน ($\bar{X}$ = 32.80, S.D. = 1.95) ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 15.49, S.D. = 3.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.62) รองลงมาด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.60) และด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.60) นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากตามลำดับ

3.3 ผลการศึกษาแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflective Journal) หลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการศึกษาแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ (Reflective Journal) หลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนได้สะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถช่วยให้นักเรียนมีความกล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนได้อย่างเปิดกว้าง และทำให้เห็นความคิดเห็นที่มีความหลากหลาย นักเรียนกล้าแสดงออกในหารปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านการปฏิบัติดนตรีไทย ซึ่งมุมมองต่างๆ ได้จากการทำงานกลุ่มที่มีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรีไทยได้ดีขึ้น อยากแสดงความคิดเห็นในมุมมองของตนเอง และฟังมุมมองการวิเคราะห์ของเพื่อน ๆ ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน และส่งผลให้ความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยของนักเรียนสูงขึ้น

ประเด็นที่ 2 เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีความชัดเจนช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระบบขึ้น การทำกิจกรรมในขั้นตอนต่าง ๆ ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ช่วยให้สามารถรับรู้เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างครอบคลุมและเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น มีความรู้หลากหลายขึ้น ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนไม่ซับซ้อน สามารถเรียนรู้ได้และปฏิบัติได้จริง

ประเด็นที่ 3 เกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีบรรยากาศแบบเป็นกันเอง มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ มีครูคอยชี้แนะให้คำปรึกษาทำให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น อีกทั้งการระดมพลังความคิดในการทำงานกลุ่มช่วยสร้างความมั่นใจในผลงานที่ออกมา

อภิปรายผล

1. ผลของการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการออกแบบและพัฒนาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการออกแบบและพัฒนา โดยการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 5) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยองค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค วิธีสอนต่าง ๆ ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์ข้อมูลมาจากหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Motivation) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (Research) ขั้นที่ 3 ขั้นสาธิต (Demonstration) ขั้นที่ 4 การอภิปรายและเปรียบเทียบร่วมกันทั้งชั้นเรียน (Lesson Discussion) ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล (Conclusion and Evaluation) ดังเห็นได้ว่าขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนที่อยู่ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น มีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดเป็นหลักการ วัตถุประสงค์และองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ ได้นำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตแล้วทำการสังเคราะห์ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการวางรูปแบบดำเนินการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องและมีความสัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน ซึ่งได้มีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วได้ค่าความสอดคล้องในระดับมากที่สุดจึงทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของทศนา แคมมณี (2557: 221 - 222) ที่สรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดได้นั้นสิ่งสำคัญคือ

ต้องมีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบโดยคำนึงถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องมีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นเห็นได้ว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบจะช่วยให้การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทยก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย หลังเรียน ($\bar{X} = 32.80$, S.D. = 1.95) ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.49$, S.D. = 3.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นคะแนนที่วัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการปฏิบัติดนตรีไทย ที่ประกอบด้วย ขนบธรรมเนียมปฏิบัติของดนตรีไทย รูปแบบการบรรเลงดนตรีไทย โน้ตเพลงดนตรีไทย หลักการปฏิบัติดนตรีไทย: ระนาดเอก และรูปแบบและเทคนิคการขับร้องเพลงไทย อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนของครูนั้นมีรูปแบบหรือเทคนิควิธีที่หลากหลายที่ครูผู้สอนสามารถเลือกนำไปปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต แสดงให้เห็นกระบวนการวิธีการกลวิธี ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถทำในสิ่งนั้นได้ถูกต้อง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสอนสาธิตจึงเหมาะสำหรับจุดประสงค์การสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนการปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปบูรณาการเรียนร่วมกับการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเป็นได้อย่างกันเอง นักเรียนที่มีความรู้มากกว่าได้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนที่มีความรู้น้อยกว่าในลักษณะเป็นคู่หรือกลุ่มย่อย นักเรียนจะรับผิดชอบและแสดงบทบาทเองในการจัดการเรียนรู้ ครูเป็นผู้เตรียมกระบวนการจัดการเรียนการสอนล่วงหน้า และเป็นผู้ช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่สอน จึงทำให้ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี ทองคำ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยัพณิชการ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open Approach) ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิตเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) ทั้งนี้ เนื่องจากการสอนแบบสาธิต

ที่นำมาบูรณาการกับการเรียนรู้แบบเปิด เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลให้ผู้เรียน มีโอกาสได้เรียนรู้ ได้พิจารณา และค้นพบความรู้ความสามารถของตนเองให้ผู้เรียนมองเห็นภาพลักษณ์แห่งตน ตัวตนในอุดมคติและการเห็นคุณค่าตนเอง ต่อความสำเร็จในการเรียน สิ่งเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียน รักและมีความพร้อมที่จะเรียน มีความสุขในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง พร้อม ๆ กับการบอก อธิบายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือลงมือปฏิบัตินอกจากนี้ยังได้มีการทำกิจกรรมแบบเปิด เป็นการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันนักเรียนสามารถถ่ายทอดเช่นที่เขาเรียนรู้มาให้เพื่อนๆ เขาฟังได้ด้วยภาษาของตนเอง นักเรียนสามารถเข้าใจความรู้นั้นๆ ด้วยความชัดเจน ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปฏิบัติทำร่ำที่ไม่คล่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองคำ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและเท่าให้งถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ ที่พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นัทธี เชียงชนะนา. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางดนตรีศึกษา : การวิเคราะห์ทฤษฎีและการวิเคราะห์เนื้อหา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารี ธีระจิตร. (2547). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวัณณ์ พลายน้อย. (2549). *น่านวทยาการถอดบทเรียนและการสังเคราะห์ความรู้*. ศูนย์พัฒนาศักยภาพภาคีด้านการสร้างเสริมสุขภาพสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร. ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สุมาลี ทองคำ .(2562). การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติหารำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนท่ารำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพนิชยการ. วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพนิชยการ กรุงเทพมหานคร.
- สุลัดดา ลอยฟ้าและไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). การพัฒนาวิชาชีพครูแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์. KKU Journal of Mathematics Education 2547; 1(1): 18-29.
- สุรรัตน์ เนียมสลุต. (2541). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Nohda, N. (2000). *Teaching by open-approach method in Japanese mathematics classroom*. In T. Nakahara, & M. Koyama (Eds.), *Proceedings 24th of the Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education*, 1, 39-53.

